

References

1. Varenha Yu. Improvement of physical training of employees of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine at the stage of professional development: dis. ... Cand. of Sciences in Phys. Educ. and Sports: 24.00.02. Kyiv, 2015. 262 p.
2. Khatsayuk O., Yeliseeva O., Zhukov V., Klymenko V., Berezhny Yu. Model of formation of readiness of future law enforcement officers to use measures of physical impact in various conditions of service and operational activity. Odesa, 2020. – Issue 29. P.p. 174-178.
3. Yagodzinskiy V. Methodology for the development of physical qualities of paratrooper cadets by means of CrossFit in the process of physical education: autoref. thesis ... Candidate ped. Sciences: 13.00.02. Kyiv, 2020. 21 p.
4. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., Tyurina, V., Chervonyi, P., Yevdokimova, O., Levko, M., Demchenko, I., Maliar, N., Maliar, E., & Maksymchuk, I. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala, 13 (2), 457-475. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/431>.
5. Morgunov O., Yareshchenko O., Khatsayuk O. Improvement of practical shooting skills in the professional education system of the National Police of Ukraine. Honor and law. Kharkiv, 2016. – № 3. P.p. 49-56.
6. Shemchuk V., Khatsayuk O. Justification of the normative foundations of the Guidelines for physical training in the Armed Forces of Ukraine (2020). URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/monographs/article/view/3129> (date of application: 23.07.2022).
7. Morgunov O., Khatsayuk O., Kovalov I., Sokolov O., Lozovyi E. Improvement of the regulatory framework of the educational discipline "Special physical training" of future officers of the National Police of Ukraine and police officers of various categories. Pedagogy of the formation of a creative personality in higher and secondary schools. Zaporizhzhia, 2021. – № 75. P.p. 227-240.
8. Samsonov Y., Golovchenko O., Kochura I., Bezborodov E., Tolokneev V., Dyachenko K., Kurilov M. A model of forming the readiness of the calculation of the ZU-23 installation to perform tasks as assigned using means of special physical training. Scientific journal of the National Pedagogical University named after MP Drahomanov. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports). Kyiv, 2021. – Issue 7 (138). P.p. 109-114.
9. Shemchuk V., Khatsayuk O., Sokolovsky V., Kovtunencko A., Kornienko O., Mushtatov Yu. Formation of professional competences of future officers for actions in conditions of radiation, chemical and biological danger. Kyiv, 2021. – № 1 (43). P.p. 360-381.
10. Yarmolenko M., Shynkaruk O., Maksymenko V. Peculiarities of using virtual reality technology in the training of athletes. Scientific journal of the National Pedagogical University named after MP Drahomanov. Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series № 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports). Kyiv, 2022. – Issue 2 (146). P.p. 143-147.
11. Ski simulator «Concept 2 Skierg», Rogue Style (2022). URL: https://rogue-style.com.ua/ua/index.php?route=product/product&product_id=4-15&path=99_101_113 (date of application: 25.07.2022).
12. On the approval of the Instruction on the organization of physical training in the National Guard of Ukraine (2019). URL: <https://zakon.rada.go-v.ua/laws/show/z1375-14#Text> (date of application: 25.07.2022).
13. Yarovy A., Strakhov E. Multivariate statistical analysis: training-method. manual. Odesa: Astroprint, 2015. 132 p.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.8(153).25
УДК 373.3/5.091.33-027.22:796.093(498)

Цибанюк О.О.

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*

РОЛЬ ПЕДАГОГА У ВИРІШЕННІ ЗАВДАНЬ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ СУЧАСНИХ УЧНІВ РУМУНІЇ

В статті Олександри Цибанюк розглянуто роль педагога у вирішенні завдань фізичного виховання та виокремлено основні чинники, що впливають на кваліфіковане виконання вчителем фізичного виховання своїх функцій тощо. Так, доведено, що викладання фізичного виховання та спорту в закладах освіти забезпечуються в Румунії лише атестованими в цій галузі особами, які мають відповідні дипломи або визнані «Законом про фізичне виховання і спорт» сертифікати. Визнано, система ліцензування фахівців (підтвердження випускниками своєї професійної кваліфікації шляхом отримання «стартового» третього ступеня не пізніше, ніж через два роки після випуску) є дієвою і ефективною, її таку ідею варто творчо використовувати в українських реаліях. До чинників, які сприяють становленню і розвитку вчителя фізичного виховання і спорту віднесені особистісні, соціально-виховні та психо-соціальні компетентності.

Ключові слова: *вчитель, досвід, завдання, компетентності, фізичне виховання, функції, чинники впливу.*

Tsybanyuk's O. The role of the teacher in solving the tasks of physical education and sports of modern students in Romania. *The role of the teacher in solving the tasks of physical education is considered, and the analysis of the main factors influencing the qualified performance of the physical education teacher's functions, etc., is singled out. Thus, it has been proven that the teaching of physical education and sports in educational institutions is provided in Romania only by certified persons in this field who have relevant diplomas or certificates recognized by the "Law on Physical Education and Sports". It is*

recognized that the system of licensing specialists (confirmation by graduates of their professional qualifications by obtaining a "starting" third degree no later than two years after graduation) is effective and efficient, and such an idea should be creatively used in Ukrainian realities. Personal, socio-educational and psycho-social competences are included in the factors that contribute to the formation and development of a teacher of physical education and sports. Separated components of the deontological code of the physical education teacher, which are identified with the traditions of the Romanian school: motivation for productive activity; modern conditions of education and upbringing; general principles of pedagogical activity; duties, norms and restrictions regarding professional activity.

Key words: teacher, experience, tasks, competences, physical education, functions, influencing factors.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасна парадигма освіти спрямовує фізичне виховання школярів у русло формування основних компетентностей та системи цінностей, що базовані на визнанні у світовій спільноті концепції гармонійного розвитку кожної особи, ефективної інтеграції людини в суспільство та збереження фізичного, соціального, психічного і духовного здоров'я [5, с. 123].

Відтак, сучасне суспільство висуває вчителям фізичної виховання і спорту конкретну низку вимог та очікувань, що визначають структуру та зміст їх діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення досвіду європейських країн у галузі фізичного виховання і спорту представлено низкою праць педагогів, фахівців галузі тощо. На думку Х. Хаага, дослідника актуальних проблем фізичного виховання в світі, досягнення конкретної мети фізичного виховання можливо лише за умови керівництва цим процесом уповноваженими, підготовленими особами [8, с. 24–31]. Специфіку виділення деонтологічного коду у контексті фізичного виховання в румунських школах розглянуто в дослідженнях В. Андера, А. Драгня, С. Челсі.

Метою статті стало обґрунтування ролі педагога у вирішенні завдань фізичного виховання та виокремлення та аналіз основних чинників, що впливають на кваліфіковане виконання вчителем фізичного виховання своїх функцій тощо.

Методи дослідження методи аналізу й узагальнення наукової, навчально-методичної та спеціальної літератури з фізичного виховання та педагогіки, архівних документів та нормативно-правових актів досліджуваного періоду, статистичних даних. Від рівня усвідомлення учителем цих очікувань та висунутих вимог, а також від рівня виконання ними своїх професійних обов'язків залежить його суспільне визнання, престиж та авторитет серед учнів, батьків, представників педагогічного колективу, колег, а також ціна на ринку праці. Відповідно, аналіз опитування батьків і учнів, проведеного Г. Арделеаном (2000 р.) засвідчили, що 68% румунських вчителів фізичного виховання відносяться до категорії осіб, статус і роль яких визнані суспільством [1, с. 78]. Викладання фізичного виховання та спорту в закладах освіти забезпечуються в Румунії лише атестованими в цій галузі особами, які мають відповідні дипломи або визнані «Законом про фізичне виховання і спорт» сертифікати. В його положеннях зазначається, що «Підготовка ліцензатів з фізичного виховання, тренерів, менеджерів, кінотерапевтів здійснюється у закладах вищої освіти акредитованих і уповноважених законом. Післядипломна підготовка спеціалістів зі складу випускників цих закладів здійснюється курсами професійного удосконалення і стажування, що організуються акредитованими уповноваженим вузами» [9, с. 11].

Дослідник теорії і практики підготовки фахівців фізичного виховання і спорту Г. Керстя, підтримує думку І. Циклована та Л. Шойту про необхідність підтвердження випускниками своєї професійної кваліфікації шляхом отримання «стартового» третього ступеня не пізніше, ніж через два роки після випуску [4, с. 133]. Подальше удосконалення професійної діяльності реалізується шляхом отримання другого і першого ступеню кваліфікації (на зразок кваліфікаційних категорій педагогічних працівників в Україні) та систематичного обов'язкового навчання на курсах удосконалення [13, с. 158-160; 14, с. 113]. Підтримаємо думку, що така система ліцензування фахівців є дієвою і ефективною, й таку ідею варто творчо використовувати в українських реаліях.

При цьому, новоспечений вчитель фізичного виховання має рівні права і обов'язки з іншими вчителями [8, с. 24-31]. Як зазначає І. Попеску, у його обов'язки входить: «розкриття перед дітьми таємниці рухової діяльності», задля формування знань про позитивний ефект фізичних вправ та потреби займатись ними [2, с. 18-19]. Тобто, ця молода особа у статусі вчителя розпочинає керувати групою учнів, а це вимагає від нього великої відповідальності: перед учнями – у випадку, якщо вони не досягли запланованого результату; перед батьками – за виховання дітей; перед закладом освіти, який уповноважив його виконувати професійні обов'язки [17, с. 181-191]. На глибоке переконання М. Салкану, вчитель фізичного виховання очікує належної оцінки своєї праці – поваги та любові від учнів та батьків, раціональної інтеграції власного внеску, не притаманного іншим професіям, у розвиток суспільства [12, с. 55-58].

Основними чинниками, що впливають на кваліфіковане виконання вчителем своїх функцій, на думку А. Барта, М. Драгня, П. Драгоміра є:

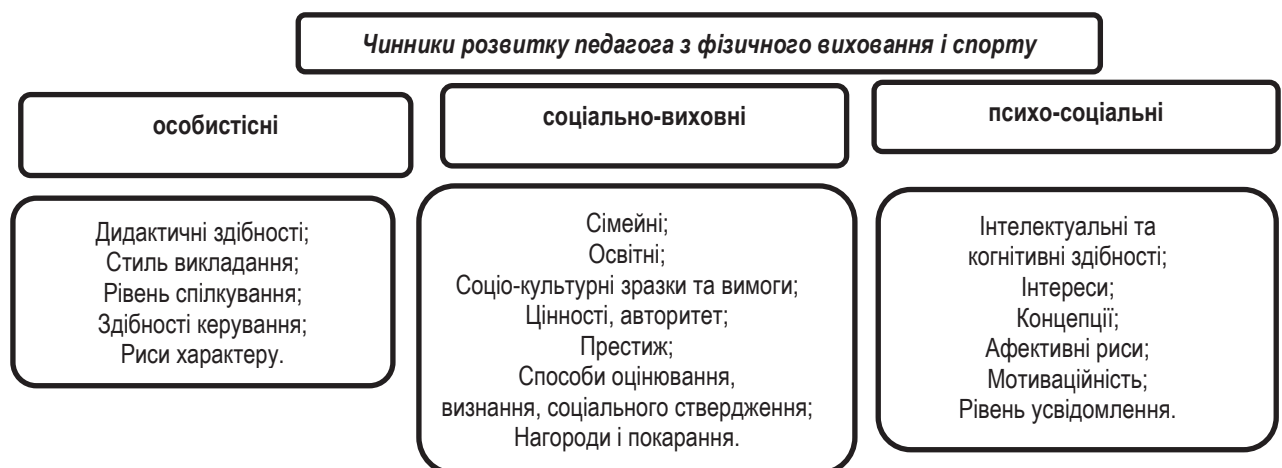
1. Ідентифікація вчителем соціальної значимості власної професії; наявність у нього відповідних психосоціальних властивостей та стану здоров'я. Соціальний характер педагогічної діяльності, спрямований на формування особистості учня та розвиток його функціональних можливостей, вимагає систематичного власного поступу на фізичному та інтелектуальному рівнях.

2. Ситуаційна характеристика діяльності вчителя фізичного виховання передбачає взаємодії та взаємовідносини між учителем і учнями, між учителем і колегами, між учителем та батьками, та іншими членами суспільства, які беруть участь у фізкультурно-спортивній діяльності. Ці відносини повинні базуватися на принципах демократизму і гуманізму: вчитель фізичного виховання повинен пишатись успіхами своїх учнів і співпереживати невдачі; мотивувати і активізувати учнів до занять фізичними вправами, пропагувати принцип «fair play» та коректного змагання між учнями; бути об'єктивним в оцінюванні їхньої діяльності; формувати і розвивати потребу і любов до рухової активності [7, с. 196-200; 15, с. 77-80].

Погоджується із думкою науковця і практик М. Маролікару. За його переконанням діяльність фахівця галузі

фізичного виховання та спорту суттєво відрізняється від інших педагогів і тому задля її ефективного виконання він повинен бути «здоровим розумово і фізично» [11, с. 81]. Крім того, вище визначений педагог наголошував, що вчитель повинен мати такт, бути тонким психологом, творцем; бути терпеливим, пунктуальним, спостережливим; адекватно поводитись, мати високий рівень загальних знань, організаторські здібності та високий моральний рівень [11, с. 84].

На ефективність виконання професійних обов'язків вчителя впливають його знання та глибоке розуміння законодавчих та нормативних актів, що регламентують зміст процесу фізичного виховання. Ще одним чинником, що детермінує ефективність праці шкільного спортивного педагога є його індивідуальність і наукова підготовленість, використовуючи які, він створює оригінальні методики та технології, організовує результативну самостійну фізичну активність учнів. Всі ці показники Г. Арделеан пропонує об'єднати під назвою «професійна компетентність» яка включає дидактичну, наукову, спортивну, соціальну і активну компетентність [1, с. 64]. Враховуючи вагомість проблем моральності у даній галузі, сучасні румунські вчені – В.З. Андер, В. Марку, Р. Поенару, основним напрямом власних наукових досліджень обрали статус, роль у суспільства та професійний розвиток педагога фізичного виховання і спорту [3, с. 11-16; 10, с. 44-47]. Їх реалізація визначена необхідною умовою ефективного виконання фахівцями галузі фізичного виховання і спорту своїх професійних обов'язків. Чинники, які сприяють становленню і розвитку вчителя фізичного виховання і спорту – особистісні, соціально-виховні та психо-соціальні презентовані схематично на Рис. 1.

Рис. 1 Чинники, які сприяють розвитку вчителя фізичного виховання і спорту

Вивчаючи результати даних досліджень, Г. Арделеан виокремив складові деонтологічного коду вчителя фізичного виховання, які ідентифікуються з традиціями румунської школи: мотивація до результативної діяльності; сучасні умови навчання і виховання; загальні принципи педагогічної діяльності; обов'язки, норми і обмеження щодо професійної діяльності [1, с. 66].

Система компетенцій здатних забезпечити оптимальну фахову поведінку за В. Марку передбачає: професійні, спортивні, соціальні, психо-педагогічні та моральні компетенції [10, с. 41-51].

На його думку, визначальними принципами діяльності вчителя фізичної культури сучасної румунської школи виокремлені наступні:

- формування потреби у дітей, молоді та дорослого населення систематично займатись фізичними вправами і активністю, спортом задля гармонійного фізичного розвитку, здоров'я та корисного проведення часу;
- індивідуальний підхід до кожного окремого учня, залежно від соціальних вимог, особистих потреб, здібностей і бажань;
- соціальна інтеграція тих, хто займається руховою активністю і спортом;
- систематична відповідальна співпраця з родинами, колегами, громадою [10, с. 46].

Враховуючи, що шкільна система є підсистемою суспільства і вчитель фізичного виховання з іншими педагогами завжди знаходиться в суспільному середовищі, що і спричиняє наявність вимог до його поведінки і моралі. Обов'язки і норми поведінки вчителя, систематизовані В. Тирковніку, інтерпретовані таким чином: для вчителя всі учні рівні, незалежно від їх расової та етнічної, релігійної і політичної приналежності; соціального й економічного стану; розумових і фізичних здібностей [16, с. 83]. На думку науковця, вчитель повинен також бачити у кожному учні «той позитивний елемент особистості, на якому повинно базуватись виховання»; поважати дитину, повідомляти батьків про досягнення в розвитку дитини з метою пошуку спільних рішень та забезпечення прогресу; брати активну участь у соціальному житті суспільства, інформувати громадськість про виховні програми, турбуватись про покращення умов навчально-виховного процесу, зміцнення морального, духовного та інтелектуального життя школи тощо. Крім того, брати активну участь у діяльності професійних спілок, постійно і безперервно підвищувати свій професійний рівень [16, с. 83].

Висновки. Отже, викладання фізичного виховання та спорту, їх організовані форми забезпечуються в Румунії лише атестованими в цій галузі особами, які мають відповідні дипломи або визнані «Законом про фізичне виховання і спорт» сертифікати. Цікавим є досвід румунських шкіл щодо необхідності підтвердження випускниками своєї кваліфікації шляхом отримання «стартового» третього ступеню вже безпосередньо під час двох перших років роботи. При цьому, молодий вчитель фізичного виховання має рівні права і обов'язки з іншими вчителями. Основними чинниками, що впливають на кваліфіковане виконання вчителем своїх функцій виокремлені ідентифікація вчителем соціальної значимості власної професії; наявність у нього відповідних психо-соціальних властивостей та стану здоров'я; взаємодія

між учителем і учнями, між учителем і колегами, між учителем та батьками тощо. Крім того, на ефективність виконання професійних обов'язків вчителя впливають його знання та глибоке розуміння нормативно-правових актів, що регламентують систему фізичного виховання школярів та його наукова підготовленість.

Література:

1. Арделеан Г.І. Реформування системи фізичного виховання школярів Румунії [Текст]: дис...канд. з фізичного виховання і спорту: 24.00.02. Тернопільський держ. педагогічний ун-т ім. Володимира Гнатюка. Т., 2000. 176 с.
2. Попеску І.К. Физическое воспитание в общеобразовательных школах социалистической республики Румынии [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.734 Теория и методика физ. воспитания и спортивной тренировки. ГЦОЛИФК. Москва, 1971. 32 с.
3. Ander V.Z. Normele deontologice ale psihologului practician. *Revista de psihologie*. nr. 3, 1975. P. 11–16.
4. Cârstea Gh. Educatia fizică – fundamente teoretice și metodice. Casa de Editură Petru Maior, București, 1999. 233 p.
5. Chelcea S. Cunoașterea vieții sociale. București: Editura Institutului Național de Informații, 1995. 268 p.
6. Dragnea A. și colab. Teoria educației fizice și sportului. Editura Cartea Școlii. București, 2000. 241 p.
7. Dragu A. Structura personalitatii profesorului, Editura Didactică si Pedagogica, RA. Bucuresti, 1998. 191 p.
8. Haag H. Profesorului de educatie fizica. *Invatimantul Superior de Educatie fizica și sport* .vol. I. Bucuresti, 1991 P. 24–31.
9. Legea Educației Fizice și Sportului, proiect adoptat de Camer Deputaților. București, 1999. 44 p. URL: http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?idp=933 (дата звернення 11.01.2022).
10. Marcu V. Pentru un cod deontologic al profesorului de educatie fizica. Sesiunea de comunicari, Consiliul tiintei Sportului din Romania. București, 1992. P. 41–51.
11. Marolicaru M. Tratarea diferențiată în educație fizică. București: Sport-Turism, 1986. 122 p.
12. Salcanu M. Studiu comparativ privind nivelul de dezvoltare a calitatii motrice, forya la elevii invajamantului gimnazial prin prisma rezultatelor obtinute la testul Eurofit / I-X-a sesiune jubiliara de comunicare si referate \$ tiitifice cu titlul «Coordonate actuale de perspectiva ale educatiei fizice si sportului la pragul dintre milenii». București, 2000. P. 55-58.
13. Șiclovan I. Teoria educatiei fizice și sportului. Editura Stadion. București, 1972. 258 p.
14. Șoitu L. Pedagogia comunicari. Editura Didactica si Pedagogica R.A. București, 1997. 283 p.
15. Stoica M. Psihologia personalitafii, Editura Didactica si Pedagogica R.A. București, 1996. 198 p.
16. Tarcovnicu V. Pedagogia generala. Editura Faclam, 1975. 283 p.
17. Tibacu V., Scarlat A. Caietul profesorului de educajie fizică, Timișoara, Editura Sport – Turism, București, 1975. 383 p.

References

1. Ardelean G.I. (2000). Reforming the system of physical education of schoolchildren in Romania [Text]: dis...cand. on physical education and sports: 24.00.02. Ternopil State. Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk. 176 p.
2. Popescu I.K. (1971) Physical education in comprehensive schools of the socialist republic of Romania [Text]: author's review. thesis ... candidate ped. Sciences: 13.734 Theory and methodology of physics. education and sports training. GTSOLIFK. Moscow. 32 p.
3. Ander V.Z. (1975). The ethical norms of the practicing psychologist. *Journal of Psychology*. no. 3, p. 11–16.
4. Cârstea Gh. (1999). Physical education – theoretical and methodical foundations. Petru Maior Publishing House, Bucharest. 233 p.
5. Chelcea S. (1995). Knowledge of social life. Bucharest: Publishing House of the National Institute of Information. 268 p.
6. Dragnea A. et al. (2000). Theory of physical education and sport. School Book Publishing House. Bucharest. 241 p.
7. Dragu A. (1998) The structure of the teacher's personality, Didactic and Pedagogical Publishing House, RA. Bucharest. 191 p.
8. Naag H. (1991). To the physical education teacher. Higher Education of Physical Education and Sport .vol. I. Busuresti. P. 24–31.
9. Physical Education and Sports Law, project adopted by the Chamber of Deputies. Bucharest, 1999. 44 p. URL: http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?idp=933 (date of publication 11.01.2022).
10. Marcu V. (1992). For a deontological code of the physical education teacher. Communications session, Romanian Sports Science Council. Bucharest. P. 41–51.
11. Marolicaru M. (1986). Differentiated treatment in physical education. Bucharest: Sport-Turism. 122 p.
12. Salcanu M. (2000). Comparative study regarding the level of development of the motor quality, forya in secondary school students through the prism of the results obtained at the Eurofit test / I-X-th jubilee session of communication and scientific reports with the title "Current perspective coordinates of physical education and sport at the threshold of the millennia ». Bucharest, p. 55-58.
13. Șiclovan I. (1972). Theory of physical education and sport. Stadium publishing house. Bucharest, 258 p.
14. Șoitu L. (1997). Pedagogy to communicate. Didactic and Pedagogical Publishing House R.A. Bucharest, 283.
15. Stoica M. (1996). Personality psychology, Didactic and Pedagogical Publishing House R.A. Bucharest, 198 p.
16. Tarcovnicu V.(1975). General pedagogy. Faclam Publishing House. 283.
17. Tibacu V., Scarlat A. (1975) Physical education teacher's notebook, Timișoara, Sport - Turism Publishing House, Bucharest. 383 p.